

7. Про завдання партійних організацій республіки по дальшому поліпшенню роботи з кадрами у світлі рішень XXIV з'їзду КПРС: доповідь члена Політбюро ЦК КПРС, першого секретаря ЦК Компартії України товариша В. В. Щербицького на пленумі ЦК КП України 17 квітня 1973 року // Радянська Україна. — 1973, 20 квітня.
8. Сучасна українська літературна мова : Підручник / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін.; За ред. А.П. Грищенка. — К.: Вища шк., 1993. — 336 с.
9. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко, В. Кубальчук, О. Демська-Кульчицька; За ред. Лариси Масенко. — К.: Видавничий дім «Кієво-Могилянська академія», 2005. — 399 с.

Стаття надійшла 26.04.2013.

Mykola Stepanenko

Poltava

OLESEN GONCHAR AS AN HISTORIAN, THEORIST AND PRACTICAL WORKER IN UKRAINIAN LEXICOGRAPHY

Deeply and comprehensively examining the diary entries of A. T. Gonchar, the author shows to a reader the diversity of talent of the well-known writer, publicist, public figure and Ukrainian patriot in his deep essence. Noted the merits of A. T. Hanchar and M. Bazhan, who zealously cared about the purity of the Ukrainian language and the development of Ukrainian studies. Attention was drawn to the obstacles put the Soviet desks nomenclature on the way to the promulgation of the 11-volumes «Dictionary of the Ukrainian language», «Shevchenko's dictionary» in 2 volumes, Ukrainian encyclopedic editions.

Keywords: history of Ukrainian lexicography, A. Gonchar, «Sobor», a neologism, «Dictionary of the Ukrainian language» in 11 volumes, M. Bazhan, «the Ukrainian Soviet encyclopedia».

Мовна мозаїка

ПОВЕРТАЙМО ДО ВЖИТКУ ПАРНИЙ СПОЛУЧНИК НЕ ТАК... ЯК

У сучасній українській мові помітно переважає парний сполучник **не стільки... скільки**, який, поєднуючи два однорідні члени речення, підсилює роль другого з них, пор.: *Там не стільки хлібів, скільки меж та бур'янів* (О. Гончар); *Кожний народ має власний девіз, у якому відбито не стільки... роль його держави для нього самого, скільки його місію стосовно людства* (О. Каченко); *Після виборів вони [олігархи] відстоюватимуть не стільки національні інтереси, скільки свої, бізнесові* (Україна молода, 17.02.2006). Його активне вживання пояснюють впливом російської мови, де парний сполучник *не столько... сколько* особливо поширений. Уважати, що парний сполучник **не стільки... скільки** зовсім не властивий українській мові немає підстав, бо його зафіксовано навіть в українському фольклорі, пор.: *Не стільки млива, стільки дива* (Укр. прислів'я). Проте тут так само поширений і парний сполучник **не так... як**, пор.: *Не так страшно п'яти вовків, як улесливого лиходія* (Укр. прислів'я); *Не так страшні пани, як підпанки* (Укр. прислів'я); *Сподобалась мені, сподобалась мені Тая дівчинонька. Не так та дівчина, Як біле личенько...* (Укр. нар. пісня). Але вживання цього питомого українського сполучника, відмінного від російського, у радянський час було обмежене. В останні десятиріччя парний сполучник **не так... як** знову з'явився в різних сферах української мови, напр.: *Відмінність полягала в тому, що тоді до нього досідали мовчазні робітники, а зараз — крикливі. Себто не так робітники, як заробітчани — закарпатські* (Ю. Андрухович); *Тато хоче зробити екскурсію не так собі, як мені* (М. Матіос); *В голові наморожилось, але тепер він знав, що це навіть не так наслідок поранення, як голоду* (В. Лис) *І невимовний жах, не так за себе, як за Павлушу, що, певно, вже не живий, охопив мене* (В. Нестайко); *Насправді мені надзвичайно цікава не так політика, як суспільні трансформації* (Україна молода, 4.03.2005). Тож впевненіше повертаймо до активного українського вжитку безпідставно замовчуваний роками парний сполучник **не так... як**.

Катерина Городенська